ב א מיי' פ"ד מהלכות עירובין הלכה ד ופ"ה

הלכה ז טוש"ע א"ח סי

שעח סעיף א וסי׳ שפו

:סעיף ט

בא ב מיי פ"ז שם הלכה ה סמג עשיו א

טוש"ע א"ח סי תט סעיף

:67 ב ג מיי' פכ"ז מהלי שבת הלכה ב סמג

לאוין סה טוש"ע א"ח סי

סעיף י: בד ה מיי' פ"ז מהלכות

מט סעיף יא:

עשין א טוג

טוש"ע א"ח סי׳ שנט

עירוביו הלכה ה סמג

וסמג שם

וקטן אמָר ליה אביי לרבה לדידך קשיא

ולשמואל קשיא הא תניא 6 חמשה שגבו את

עירובן כשהם מוליכין את עירובן למקום אחר

אחד מוליך י לכולן הוא ניהו דקא קני ותו לא

הוא ניהו דקא דייר ותו לא אמר ליה לא

לדידי קשיא ולא לשמואל קשיא שליחות

דכולהו קא עביד אמר רבה י אמר רב חמא

בר גוריא אמר רב א הלכה כרבי שמעון:

בותני יו מי שבא בדרך יי וחשכה לו והיה

מכיר אילן או גדר ואמר שביתתי תחתיו לא

אמר כלום שביתתי בעיקרו מהלך ממקום

רגליו ועד עיקרו אלפים אמה ומעיקרו ועד

ביתו אלפים אמה נמצא מהלך משחשיכה

ארבעת אלפים אמה אם אינו מכיר או

שאינו בקי בהלכה ואמר שביתתי במקומי

י זכה לו מקומו אלפים אמה לכל רוח עגולות

דברי ר' חנינא בן אנטיגנום וחכמים אומרים

י מרובעות כמבלא מרובעת כדי שיהיה

נשכר לזויות 🔊 וזו היא שאמרו העני מערב

ברגליו י אמר ר"מ אנו אין לנו אלא עני רבי

יהודה אומר אחד עני ואחד עשיר לא אמרו

מערבין בפת אלא להקל על העשיר שלא יצא ויערב ברגליו: גמ' מאי לא אמר כלום

אמר רב לא אמר כלום כל עיקר דאפילו

לתחתיו של אילן לא מצי אזיל ושמואל אמר

ה לא אמר כלום לביתו אבל לתחתיו של

אילן מצי אזיל ונעשה תחתיו של אילן חמר

גמל בא למדוד מן הצפון מודדין לו מן הדרום

בא למדוד מן הדרום מודדין לו מן הצפון

:කත

ל) לקמן עב: ע״ש, ב) ס״ה (לקמן עב: ע״ש, ב) ס״ה ע״י כולן, ג) [לעיל מו: לקמן ם.ז. ד) ובירושלמי והיה ירא ש.א. (לעיל מו.), שמא תחשך], ד) [לעיל מו.], 1) [בירושלמי ר"מ אומר אין לנון, ז) [לקמן נא.], ח) [דף י.], ט) [שייך לדף נ.], י) [דף ر:۱.

גליון הש"ם

תום' ד"ה ואפי' לתחתיו וכו' ואר"י דהתם בעומד וכוי וארייי ההתם בעומר בעירו וכ"כ רש"י לקמן דף ס ע"ל ד"ה ולסור:

מוסף רש"י

חמשה שגבו נור:). אנו איז לנו. שיכול לקנות שביתה ברגליו בלח לינות שביתה ברגליו בלח עירוב פת, אלא עני. כלומר מי שהוא בדרך ואין עמו פת (לעיל מז.). שלא יצא. מפני הטורח, ויערב ברגליו. אלא התירו לשלות עירוב בפת ע"י שלוחו .(DU)

רבינו חננאל אי נמי ^(†) קטן. לשמואל לא הוי עירוב דאין

קיניין לקטן. לרבה הוי עירוב דהא משום דירה הוא וקטן נמי אית ליה דירה. ומקשה אביי חמשה שגיבו את עירובן כשמוליכין אותו למקום אחר אחד מוליך על ידי כולן. למאן דאמר משום קיניין האי דמוליך העירוב לא קא קני ולא קא דייר. ופריק רבה אליבא דידיה ואליבא דשמואל שליחותא דכולהו קא עביד. אמר רבה אמר רב חמא בר גוריא אמר רב הלכה כר׳ דומה לשלש חצירות כו׳. מתני׳ מי שבא בדרך [והיה ירא שמא תחשך]. ... והיה מכיר אילז או גדר ואמר שביתתי תחתיו לא אמר כלום. מאי לא אמר כלום. רב אמר לא אמר כלום כל עיקר דאפילו לתחתיו של אילן לא מצי אזיל, דהא (עיקר) נעקר] שביתתו ממקומו באומרו שביתתי תחת האילן פלוני. ותחת אותו אילן לא קנה שביתה, דהא לא סיים מקום שביתתו, דמקום שביתתו הן הארבע האמות המקום שמותר לו לטלטל, ומשם מודד תחומו, וכיון שאין לו מקום אין לו תחום. ושמואל אמר לא אמר כלום. שאינו יכול להלד מן האילן לביתו, אם הוא אלפים אמה מן האילו. אבל אל האילו יש לו להלך. קסבר שמואל אם במקומו קנה שביתה יש לו להלך אלפים אמה עד תחתיו של אילן, ואם תחת האילן קנה, יש לו להלך שם, אבל כיון שיגיע אל תחת האילן אין לו לזוז ממקומו. בא למדוד מן הצפון אומר לו מן הדרום תחומך. למקום אחר. שרלו לערב עם חלר אחרת נותנין בתוכה עירובן זה שגבו להתיר חלירן: אחד מהן מוליך ע"י כולן. בשביל כולן ואפי׳ נתן הוא לבדו פת אחת בשבילן הואיל והוא כבר עירב עם חביריו קונה ללורך כולן: כר"ש. דהיה מותרת עמהן והן מותרין עמה: בותבי' מי שבה בדרך

וחשכה לו גרסינן: והיה מכיר אילו או גדר. והוא בסוף אלפים ממקום רגליו ומהאילן לביתו אלפים: ואמר שביחתי חחחיו. ומשם יהיו לי אלפים דאע"ג דהשתא קדיש יומא (4) מצי למיזל אלפים עד התם דהוא מקום שביתתו ומשום הכי יש לו אלפים לכאן ואלפים ללד ביתו (ם): לא אמר כלום. טעמא מפרש בגמ': גדר. חומת אבנים: אמר שביתתי בעיקרו. ויודע הוא שמעיקרו ועד ביתו אין יותר מאלפים קנה לו שביתה בעיקרו הואיל וסיים את מקומו ואותה שביתה קונה לו אלפים ללד רגליו ואלפים ללד ביתו: ואם אינו מכיר. אילן או גדר: או אינו בקי בהלכה. ואינו יודע שיועיל לו ולא אמר כן: פלוגתא דר' חנינא בן אנטיגנום ורבנן בגמ'י מפרש: ווהו שחמרו. כגון זה שהוח בח בדרך וחין עמו פת דהשתא עני הוא לו התירו חכמים לערב ברגליו בלא פת: ואחד עשיר. היושב בביתו ורולה לילך ולהחשיך על התחום ולקנות שביתה מותר: להקל על העשיר. שיוכל לשגר ע"י שליח ולא יטרח הוא עלמו: גמ' לא אמר כלום כל עיקר. ולא יזוז ממקומו שהרי במקום רגליו אין לו שביתה שהרי עקר דעתו ולבו מכאן ותחת האילן נמי לא קנה שביתה דהא לא סיים ואע"פ שכל תחתיו של נוף האילן לתוך אלפים אמה למקום רגליו מפרשי טעמא דרב לקמן [נ.] הואיל ולא פירש איזו ד' אמות בחר

לו בתחתיו של אילן לאו שביתה היא: ושמואל אמר לא אמר כלום לביתו אבל לתחתיו של אילן מלי אזיל. לקמן [נ:] מפרש דכי אמר שמואל למילחיה כגון דקאי כל נופו של אילן בתוך אלפים ₪ למקום רגליו דכל ד׳ אמות שאתה נותן לשביתה [תחתיו] כולן ראויות לו הלכך לביתו לא אמר כלום דהא ביתו רחוק מעיקרו אלפים כדתני במתניתין מעיקרו ועד ביתו אלפים ושמא הוא בחר לו ארבע אמות הראשונות שתחת האילן אותן של לידו ומשם עד ביתו יש יותר מאלפים כל רוחב נוף האילן אבל לתחתיו של אילן מלי אזיל דממה נפשך כל ד' אמות שאתה נותן לו תחתיו לשביתה נותנות עד מקום רגליו אלפים אמה: ונעשה סחתיו של אילן. רוחב נטיית נופו של אילן אם הוא רחב כ' או ל' אמה נעשה לו חמר גמל כלומר מושכו לכאן ולכאן: בא למדוד מן הלפון. בסוף נטיית הנוף ללד ביתו אלפים כדי שיגיע לביתו: מודדים לו מן הדרום. ואומר שמא ארבע ראשונות של לד רגליו בחר לו תחת האילן ומשם מודדין לו אלפים ולביתו ונמלא רחוק שלשים אמה: בא למדוד מן הדרום. מד' אמות ראשונות אלפים ללד רגליו כדי שיכול לחזור לאחריו ממקום רגליו שלשים אמה: מודדין לו מן הלפון. שמא ד׳ אמות של סוף האילן ללד ביתו בחר לו ומשם עד מקום רגליו יש לו אלפים ואין יכול לחזור לאחריו אפילו פסיעה אבל ארבע׳ אלפים יש לו ממקום רגליו לנד ביתו פחות שלשים אמה ממה נפשך ומקום רוחב האילן הוא מפסיד מפני שלא פירש: ל"א ושמואל אמר לא אמר כלום לביסו. שאין לו מן האילן ללד ביתו כלום אבל לתחתיו של אילן מלי אזיל דקסבר שמואל דקנה לו שביתה בב' המקומות הואיל ולא

כל סיים ד' אמותיו אין לו מקום המיוחד לו יי לא תחת האילן ולא במקום רגליו אלא או כאן או כאן וממה נפשך אלפים שממקום רגליו עד האילן יש לו וכשהגיע לחחת האילן נעשה לו חמר גמל בא למדוד לו מן הלפון מן האילן לביתו מודדין לו מן הדרום ממקום רגליו בא למדוד ממקום רגליו כדי לחזור לאחריו אלפים מודדין לו מן האילן זה שמעתי. ויש תשובות וגימגומין יותר מדאי לפי לשון הש"ס והילוכו חדא דקא משייל מ"ט דרב הוה לשיוליה טפי טעמא דשמואל דמילתיה דרב מסתבר טפי דבמקום רגליו לא רצה לקנות ותחת האילן לא קנה דלא ידעי׳ מאי סיים אבל שמואל מאי סבירא ליה אי קנייה היא בלא סיום לקני התם ואי לאו קנייה היא לא ליקני לא הכא ולא התם דהא כאן לא רצה לקנות ואפי׳ ר׳ יוחנן בן נורי לא קאתר אלא חפצי הפקר או ישן אבל זה שאתר בפירוש איני רוצה לקנות כאן היאך יקנה ועוד מאי נעשה תחתיו של אילן חמר גמל הכי איבעי ליה למימר ושמואל אמר הרי זה חמר גמל ועוד מאי מן הצפון ומן הדרום במקום אחד יש לומר מצפונו ומדרומו אבל בשני מקומות לא שייך האי לישנא:

וקשון. פ״ה דלמ״ד משום קנין אין קטן יכול לעשות שליח לערב עליו עירובי חלירות דלאו בר קנין הוא וקשה לפי׳ דלהוי כנשתתפו כמו בעל הבית שנעשה שותף לחבירו ועוד דבפרק בכל מערבין (לעיל דף לח:) אמר רב הונא קטן גובה העירוב ודוחק לומר

לי שדי זכתה לו והתם נמי אפי׳ לא אמר קני כדאמר התם בגמ׳ יוֹ גבי ד׳

אמות דתקינו ליה רבנן דליקנו ואי תקינו ליה רבנן דליקנו כי לא אמר

מאי הוי ונקט ואמר משום סיפא שהיה לבי רך כדרכו אפי׳ אמר לא אמר כלום: ואפילן לתחתיו של אילן לא מצי אזיל. דממקום רגליו

עקר דעתיה ותחת האילן נמי לא קנה לכך לא יזוז ממקומו ואם תאמר

בפרק בכל מערבין (לעיל דף לה.) גבי נתגלגל חוץ לתחום קאמר ספק

הרי זה חמר גמל ויש לו מביתו עד עירובו אלפים ולא אמר ולא

יזוז ממקומו ° ואומר ר"י דהתם בעומד בעירו לא עקר דעתיה מעירו

ודעתו שאם לא יקנה שם שביתה שיהיה לו תחום ביתו: ש מאר שעמא

דרב כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו. וקמואל ונרייתא דלקמן י דתניא כוותיה אית להו דרבה בעלמא והכא בתחומין הקילו

דאין להחמיר בהן דאין לומר דפליגי דהא הכא משמע לכאורה דהילכתא

כשמואל מדדחיק לומר אליבא דרב תנא הוא ופליג ומתניתין בפ"ב

דקדושין (דף כ:) במקדש אשה ובתה לא מתוקמא אלא אליבא דרבה

למאי דפסיק התם דקדושין שאין מסורים לביאה הוו קדושין ועוד י"ל

דהכא סבר כיון דאמר שביתתי תחת האילן והשביתה הוי ד' אמות הוי

כאילו אמר ליקנו לי ד' מגו תמני ומודה שמואל במפרש ואומר שביתתי

מהא בכל ח' אמות שתחת האילן דלא קני וברייתא נמי דלקמן דטעה

ועירב בשתי רוחות אע"ג דנתכוון לערב בשתי רוחות כאחת י"ל דכל

המערב בשתי רוחות כאחת מסופק הוא בלבו ודעתו שאם לא יקנו

לו שביתת שתיהן יקנה באחת מהן להכי הוי עירוב באחת מהן:

משום קנין קאמר בפ׳ התקבל (גיטין מבואות דרבנן ויש לדחות דהכא בקטן לגמרי והתם נמי מחלק בין קטן לר"ת כמו שפר"ח דבבית של קטן דמי ומפרש מה מערב בפחות משוה דשמואל ועוד דהתם מפרש הש"ם הכי אמירה נמי קני כדאמרינן בפ' בכל דאמר דמי ויש לחלק שאני התם שישב בדרך ועמד והרי הוא סמוך לעיר הואיל ולא היתה כוונתו לכך לא יכנס ומוכח בגמרא דקני שביתה היה והא דנקט ואמר אטו כשאומר שביתתי במקום פלוני או אגב דסיפא אמר וכה"ג איכא בשנים אוחזין (ב"מ דף יא.) ראה אומן רלין אחר לבי שבור אחר גוזלות שלא פרחו ואמר זכתה

דף סד:) דקטן זוכה לאחרים בשיתופי גמול ובין שאינו קטן גמול ונראה מיירי הכא ונראה דהלכה כרבה דאמר עירוב משום דירה דבפ' הדר (לקמן דף סו.) קאמר ר' יוחנן שוכר כמערב פרוטה וקיימא לן כרבי יוחנן לגבי ואם כן כך הלכה: ראמר שביתתי במקומי זכה. ואומר ר"י דכלא מערבין (לעיל דף לח:) אבל ניעור דאי בעי מלי אמר אע"ג דלא אמר כמאן שהולך לשם כך על התחום כדי לערב אבל מדפליגי רבנן על רבי יוחנן (ס) בישן משמע דבניעור מודו דקני אע"ג דלא אמר ולעיל (דף מה.) דתנן מי במקומו כעובדא דר' טרפון דקאמר בית המדרש מובלע בתוך תחומו העני מערב ברגליו אבל עשיר לא אפי׳

דפליג ועוד דשתואל גופיה דאתר הכא

הגהות הב"ח רש"י ד"ה ואמר זי וכו' קדיש יומא מצינא למיזל וכו׳ מקום שביתתי ומשם יש לי אלפים כל"ל ותיבת הכי נמחק: (כ) בא"ר ביתי הס"ל: (ג) ביתי הס"ד: (ג) ד"ה ביתי הס"ד: (ג) ר"ה ושמואל אמר וכו' כגון דקאי כל נופו של אילן לקנה פני טופה שני מיק בתוך אלפים: כזה 1) (ד"ה ל"א ושמואל וכו" מקום המיוחד לא תחת כל"ל ומיחה: כל"ל ותיבת לו נמחק: (ה) תום' ד"ה ואמר וכו' על רבי יוחנן ב"ג בישן וכו' ולעיל גמי דתנן מי

רוחב ל' אמה וכל תוך הרוחב הוא [בתוך] אלפים ארבע אמות 1

א) ע"י מוס' כאן ד"ה וקטן שכ' צשם רבינו ז"ל דבבית של קטן מיירי הכא ופי' דאם יש לקטן בית בחצר אינו יכול לערב עמהם משום דאין קנין לקטן.